

EVROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

SUD (PLENARNA SEDNICA)

SLUČAJ SOERING protiv UJEDINJENOG KRALJEVSTVA

(Aplikacija br. 14038/88)

PRESUDA

STRAZBUR

7. Jul 1989

U slučaju Soering,

Evropski sud za ljudska prava, odlučujući, u skladu s Pravilom 50 Pravilnika Suda, u plenarnoj sednici koju čine sledeće sudije:

G.	R. Ryssdal, <i>Predsednik,</i>
G.	J. Cremona,
G.	Thór Vilhjálmsson,
G.	F. Gölcüklü,
G.	F. Matscher,
G.	L.-E. Pettiti,
G.	B. Walsh,
Ser	Vincent Evans,
G.	R. Macdonald,
G.	C. Russo,
G.	R. Bernhardt,
G.	A. Spielmann,
G.	J. De Meyer,
G.	J.A. Carrillo Salcedo,
G.	N. Valticos,
G.	S.K. Martens,
Gđa	E. Palm,
G.	I. Foighel,

kao i G. M.-A. Eissen, *sekretar* i G. H. Petzold, *zamenik sekretara*, pošto je zasedao 27. aprila i 26. juna 1989. godine bez prisustva javnosti, donosi sledeću presudu, usvojenu drugog dana zasedanja:

[...]

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANA 3.

80. Podnosilac predstavke je naveo da bi odluka ministra unutrašnjih poslova o njegovoj predaji vlastima Sjedinjenih Američkih Država, ukoliko se izvrši, dovela do povrede člana 3. od strane Ujedinjenog Kraljevstva, koji predviđa:

"Niko neće biti podvrgnut torturi, neljudskom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju".

A. PRIMENJIVOST ČLANA 3. U SLUČAJEVIMA IZRUČENJA

81. Navodna povreda proizlazi iz izlaganja podnosioca predstavke takozvanom "fenomenu čekanja na izvršenje smrtne kazne". Taj se fenomen može opisati kao splet okolnosti kojim bi se podnosilac predstavke izložio nakon izručenja Virdžiniji radi suđenja po optužnici za ubistvo, ako bi bio osuđen na smrt.

82. U svom izveštaju (u stavu 94) Komisija je ponovo potvrdila "svoju sudsku praksu da izručenje ili deportacija nekog lica može otvoriti pitanje po članu 3. Konvencije, kada postoje ozbiljni razlozi za verovanje da će taj pojedinac u državi prijema biti podvrgnut postupanju protivnom tom članu."

Vlada Savezne Republike Nemačke je podržala taj pristup Komisije, ukazujući na sličan pristup u praksi nemačkih sudova.

Podnosilac predstavke je takođe naveo da član 3. ne samo što zabranjuje državama ugovornicama neljudsko ili ponižavajuće postupanje, odnosno kažnjavanje na teritoriji njihove jurisdikcije, već sadrži i dodatnu obavezu da se niko ne stavi u položaj u kojem se može, ili u kojem će biti izložen takvom postupanju ili kažnjavanju u drugim državama. Prema podnosiocu predstavke, bar što se tice člana 3, pojedinac se ne sme izručiti van zaštitne zone Konvencije bez izvesnosti da je zaštita koju bi tamo uživao jednako efikasna kao standard Konvencije.

83. Vlada Ujedinjenog Kraljevstva je, s druge strane, tvrdila da član 3. ne treba tumačiti u smislu nametanja državi ugovornici odgovornost za radnje koje se izvrše van njene jurisdikcije. Posebno, prema njihovom stanovištu, izručenje ne obuhvata odgovornost države izručenja za neljudsko ili ponižavajuće postupanje, odnosno kažnjavanje koje izručeno lice može pretrpeti izvan jurisdikcije te države. Pre svega, kako tvrdi Vlada, tekst člana 3. bi bio prekomerno rastegnut kada bi se neosnovanim smatralo da izručenjem zločinca u bekstvu država izručenja "podvrgava" to lice bilo kakvom postupanju ili kažnjavanju nakon njegove osude i izricanja kazne u državi prijema. Dalji argumenti istaknuti protiv pristupa Komisije su bili da on dovodi

do mešanja u prava iz međunarodnih sporazuma; da vodi sukobu s normama međunarodnog sudskog postupka jer podrazumeva presuđivanje o unutrašnjim stvarima stranih država koje nisu ugovornice Konvencije ili strane u postupku pred institucijama Konvencije; to dovodi do teških problema u oceni i dokazima jer zahteva ispitivanje stranih pravnih sistema i uslova u stranim državama; ne može se razumno pozivati na praksu nacionalnih sudova i na međunarodnu zajednicu; to dovodi do ozbiljnog rizika od štete u državi ugovornici koja je obavezna da pruži utočište zaštićenom licu, i zločinca ostavlja bez suđenja, na slobodi i nekažnjene.

Vlada Ujedinjenog Kraljevstva je kao alternativu navela da se primena člana 3. u slučajevima izručenja treba ograničiti na one prilike kada je postupanje ili kažnjavanje u inostranstvu izvesno, neminovno i ozbiljno. Po njenom gledištu, činjenica da se, po definiciji, radnje protiv kojih je uložena predstavka tek očekuju, uz zajednički i opravdan interes svih država da dovedu kriminalce u bekstvu pred pravdu, što zahteva veoma visok stepen rizika, koji je dokazan bez osnovane sumnje, da će do zlostavljanja stvarno doći.

84. Sud će pristupiti ovom problemu na osnovu sledećih razmatranja.

85. Kao što proizlazi iz člana 5, stav 1 (f), koji dozvoljava "zakonito lišenje slobode osobe protiv koje je u toku postupak ... ekstradicije", Konvencija ne štiti pravo na neizručenje kao takvo. Ipak, s obzirom da mera izručenja ima posledice koje nepovoljno utiču na uživanje nekog prava iz Konvencije, ona može, pod pretpostavkom da posledice nisu predaleke, povlačiti obaveze države ugovornice prema odgovarajućoj garanciji Konvencije (vidi *mutatis mutandis*, presudu Abdulaziz, Cabales i Balkandali od 25. maja 1985. godine, Serija A, broj 94, str.31-32, st. 59-60- u vezi sa pravima u oblasti imigracije). U ovom predmetu je sporno da li se član 3. može primeniti kada nepovoljne posledice izručenja jesu, ili mogu biti pretrpljene izvan jurisdikcije države izručenja usled postupanja ili kažnjavanja do kojeg dolazi u državi prijema.

86. Član 1. Konvencije, koji predviđa da "visoke strane ugovornice jemče svim licima pod svojom jurisdikcijom prava i slobode utvrđene u Odeljku 1", ograničava pre svega teritorijalno važenje Konvencije. Posebno, obaveza koju je preuzela država ugovornica se odnosi na "jemčenje" navedenih prava i sloboda licima koja se nalaze u okviru njihove jurisdikcije. Dalje, Konvencija ne pokriva postupke država nepotpisnica niti predstavlja sredstvo kojim se zahteva od država ugovornica da nametnu standarde Konvencije drugim državama. Član 1. se ne može tumačiti kao opravdanje opšteg principa u smislu da, bez obzira na obavezu izručenja, država ugovornica ne može izručiti pojedinca osim ako nije uverena da su uslovi koji ga očekuju u državi prijema u potpunosti u skladu sa svakom zaštitom u Konvenciji. Zaista, kako je Vlada Ujedinjenog Kraljevstva naglasila, korisna svrha izručenja radi sprečavanja prestupnika u bekstvu, kako bi izbegli pravdu, ne može se zanemariti pri određivanju obima primene Konvencije, a posebno člana 3.

U ovom predmetu opšte je stanovište da Ujedinjeno Kraljevstvo nema kontrolu nad praksom i postupanjima organa u Virdžiniji na koje se podnosilac predstavke žali. Takođe je tačno da se u

drugim međunarodnim instrumentima koje navodi Vlada Ujedinjenog Kraljevstva - na primer Konvencija Ujedinjenih nacija u vezi sa statusom izbeglica iz 1951. godine (član 33.), Evropska Konvencija o ekstradiciji iz 1957. (član 11.) i Konvencija Ujedinjenih nacija protiv torture i drugog okrutnog, neljudskog i ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja iz 1984. (član 3.) - problemima premeštanja lica pod drugu jurisdikciju gde mogu uslediti neželjene posledice, prilazi izričito i posebno.

Ova razmatranja, međutim, ne mogu osloboditi strane ugovornice odgovornosti prema članu 3. za sve i bilo koje predvidive posledice ekstradicije koje se dogode izvan njihove nadležnosti.

87. Pri tumačenju Konvencije mora se voditi računa o njenom posebnom obeležju kao sporazuma za kolektivno ostvarivanje ljudskih prava i osnovnih sloboda (vidi presudu Irska protiv Ujedinjenog Kraljevstva od 18. januara 1978. godine, Serija A br. 25, str. 90, st. 239). Tako, predmet i svrha Konvencije kao instrumenta za zaštitu svih ljudskih bića zahteva da se njene odredbe tumače i primenjuju kako bi njena zaštita bila praktična i efikasna (vidi, inter alia, presudu Artico od 13. maja 1980. godine, Serija A br. 37, str. 16, st. 33). Dalje, svako tumačenje garantovanih prava i sloboda mora biti u skladu sa "opštim duhom Konvencije, kao instrumenta namenjenog održavanju i promovisanju ideala i vrednosti demokratskog društva" (vidi presudu Kjeldsen, Busk Madsen i Pedersen od 7. decembra 1976. godine, Serija A br. 23, str. 27, st. 53).

88. Član 3. ne predviđa izuzetke i njegova derogacija nije dozvoljena prema članu 15. u doba rata ili druge opasnosti za naciju. Ova apsolutna zabrana torture i neljudskog i ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja prema značenju Konvencije pokazuje da član 3. sadrži jednu od osnovnih vrednosti u demokratskim društvima koja čine Savet Evrope. Ovo se takođe može naći u sličnom značenju u drugim međunarodnim instrumentima kao što su Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima iz 1966. godine i Američka konvencija o ljudskim pravima iz 1969. godine, i opšte je priznato kao međunarodno prihvaćen standard.

Ostaje pitanje da li izručenje begunca drugoj državi gde bi bio podvrgnut ili bi verovatno bio podvrgnut torturi ili neljudskom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju samo po sebi dovodi do odgovornosti države ugovornice prema članu 3. Članom 3. Konvencije Ujedinjenih nacija protiv torture i drugog okrutnog, neljudskog i ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja je priznato da oštra osuda torture ima takve implikacije, koji predviđa da " nijedna država ugovornica neće... izručiti lice kada postoje bitni razlozi za verovanje da bi to lice bilo u opasnosti od podvrgavanja torturi". Činjenica da poseban instrument iznosi u detalje specifičnu obavezu koja se odnosi na zabranu torture, ne znači da suštinski slična obaveza nije već unesena u opšte principe člana 3. Evropske Konvencije. Teško da bi bilo u skladu sa osnovnim vrednostima Konvencije, ono "zajednicko nasledstvo političkih tradicija, ideala, slobode i vladavine prava", na koje se odnosi Preambula, da država ugovornica svesno izruči begunca drugoj državi kada postoje bitni razlozi za verovanje da mu u njoj pretila opasnost od podvrgavanja torturi, bez obzira na težinu navodno počinjenog krivičnog dela. Izručenje pod ovim okolnostima, mada se ne navodi u sažetom i uopštenom kontekstu člana 3, bilo bi potpuno

u suprotnosti duhu i značenju ovog člana, a po gledištu Suda ova nametnuta obaveza neizručenja se takođe odnosi na slučajeve u kojima bi begunac u državi prijema bio suočen sa stvarnom opasnošću od izlaganja neljudskom i ponižavajućem postupanju, što je zabranjeno tim članom.

89. Šta predstavlja "neljudsko i ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje" zavisi od svih okolnosti u predmetu (vidi stav 100 dole). Dalje, cela Konvencija je prožeta traganjem za pravičnim odnosom između zahteva od opšteg interesa zajednice i zahteva za zaštitom osnovnih prava pojedinca. Što je kretanje po svetu lakše i što kriminal dobija šire međunarodne dimenzije, to je sve više u interesu svih nacija da se osumnjičeni izvršioci krivičnih dela koji beže u inostranstvo dovedu pred pravdu. Obrnuto, uvođenje bezbednih skloništa za begunce ne bi samo rezultiralo u opasnosti po državu obaveznu da pruži utočište zaštićenom licu, nego bi podrivalo osnove ekstradicije. Ova razmatranja se moraju uključiti među faktore o kojima se mora voditi računa pri tumačenju i primeni pojmova neljudskog i ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja u slučajevima ekstradicije.

90. Zadatak institucija Konvencije nije da se izjašnjavaju o postojanju ili nepostojanju potencijalnih povreda Konvencije. Međutim, ukoliko podnosilac predstavke tvrdi da bi odluka o njegovom izručenju, ako se izvrši, bila protivna članu 3. zbog predvidivih posledica u državi koja traži izručenje, potrebno je odstupiti od tog načela, u pogledu ozbiljne i nenadoknadle prirode navodne opasnosti, kako bi se osigurala efikasnost zaštite koja se pruža tim članom (vidi stav 87. gore).

91. Ukratko, odluka države ugovornice da izruči begunca može otvoriti pitanje prema članu 3, te stoga uključiti odgovornost te države po Konvenciji, kada se iznesu bitni razlozi za verovanje da se dotično lice, u slučaju izručenja, suočava sa stvarnom opasnošću od podvrgavanja torturi ili neljudskom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju u zemlji koja zahteva izručenje. Ustanovljavanje takve odgovornosti neizbežno uključuje ocenu uslova u zemlji koja traži izručenje prema standardima člana 3. Konvencije. Međutim, ne postavlja se pitanje presuđivanja ili utvrđivanja odgovornosti u državi prijema, bilo prema opštem međunarodnom pravu, prema Konvenciji ili prema drugom. Ukoliko odgovornost po Konvenciji postoji ili se može pojaviti, onda je odgovornost države ugovornice koja izručuje jer preduzima radnju koja kao direktnu posledicu ima izlaganje pojedinca zabranenom zlostavljanju.

B. PRIMENJIVOST ČLANA 3. NA POSEBNE OKOLNOSTI OVOG SLUČAJA

92. Postupak izručenja protiv podnosioca predstavke u Ujedinjenom Kraljevstvu je okončan, pošto je ministar unutrašnjih poslova potpisao nalog za njegovo izručenje vlastima Sjedinjenih Država; ova odluka, iako još neizvršena, pogađa direktno podnosioca. Stoga se mora utvrditi prema gore navedenim principima da li su predvidive posledice povratka gospodina Soeringa u Sjedinjene Države takve da povlače primenu člana 3. Ovo ispitivanje se mora odnositi pre svega na pitanje da li gospodinu Soeringu preti stvarna opasnost od smrtne kazne u Virdžiniji, jer razlog navodnog neljudskog i ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja, pre svega "fenomen

čekanja izvršenja smrtne kazne", leži u izricanju smrtne kazne. Samo u slučaju potvrdnog odgovora na ovo pitanje Sud mora ispitati da li izlaganje "fenomenu čekanja izvršenja smrtne kazne" pod okolnostima predmeta podnosioca predstavke uključuje postupanje ili kažnjavanje koje nije u skladu sa članom 3.

1. Da li podnosiocu predstavke prethodi stvarna opasnost od smrtne kazne, te stoga opasnost od izlaganja "fenomenu čekanja izvršenja smrtne kazne"?

93. Vlada Ujedinjenog Kraljevstva, nasuprot Vladi Savezne Republike Nemačke, Komisiji i podnosiocu predstavke, nije prihvatila da opasnost od smrtne kazne sadrži dovoljan nivo verovatnoće da bi se uključio član 3. Njeni razlozi su bili četverostruki.

Prvo, kao što pokazuje njegov razgovor sa nemačkim tužiocem, u kojem je izgleda porekao svaku nameru da izvrši ubistvo, podnosilac predstavke nije priznao krivicu za takvo ubistvo.

Drugo, samo je prima facie predmet iznesen protiv njega. Posebno, prema gledištu Vlade Ujedinjenog Kraljevstva, psihijatrijski dokaz je dvosmislen u pogledu pitanja da li je gospodin Soering patio od umobolnosti (neuračunljivosti) koja je dovoljna da po zakonu Virdžinije predstavlja odbranu zbog umobolnosti.

Treće, čak i ako gospodin Soering bude osuđen za ubistvo, ne može se pretpostaviti da će u opštem vršenju svog diskrecionog ovlašćenja, porota preporučiti, sudija podržati, a Vrhovni sud Virdžinije potvrditi izricanje smrtne kazne. Vlada Ujedinjenog Kraljevstva se pozvala na postojanje važnih olakšavajućih okolnosti, kao što su starost podnosioca predstavke i njegovo mentalno stanje u vreme izvršenja krivičnog dela i nepostojanje njegove ranije kriminalne aktivnosti, što bi porota morala uzeti u obzir, a zatim i sudija u posebnom postupku izricanja kazne.

Četvrto, uvrenje dobijeno od Sjedinjenih Država mora u najmanju ruku bitno smanjiti rizik od smrtne kazne, odnosno njenog izricanja ili izvršenja.

Na javnom pretresu državni tužilac je jasno izložio shvatanje svoje Vlade da, ukoliko gospodin Soering bude izručen u Sjedinjene Države, postoji "neki rizik", koji je "veći od zanemarljivog", da će se izreći smrtna kazna.

94. Kako je i podnosilac predstavke istakao, on je pred američkim i britanskim policajcima i pred dva psihijatra priznao učešće u ubistvu Hejsom roditelja, iako je izgleda povukao ta priznanja kada ga je ispitivao nemački tužilac. Nije na Evropskom sudu da uzurpira funkciju sudova Virdžinije zaključujući da bi odbrana zbog umobolnosti bila ili ne bi bila moguća na osnovu postojećih psihijatrijskih dokaza. Vlada Ujedinjenog Kraljevstva opravdano tvrdi da se ne može pretpostaviti da bi gospodin Soering sigurno, ili čak verovatno bio osuđen za ubistvo za koje je optužen. Ipak, kako je tužilac na javnom pretresu priznao u ime Vlade Ujedinjenog Kraljevstva, postoji "značajan rizik" da bi podnosilac predstavke bio optužen.

95. Po pravu Virdžinije, da bi se izrekla smrtna kazna, optužba mora dokazati van opravdane sumnje postojanje bar jedne od dve zakonske otežavajuće okolnosti, tj. buduću opasnost da se počini isto delo ili svirepost. U vezi sa ovim, užasne i brutalne okolnosti ubistava bi verovatno išle na štetu podnosioca predstavke, s obzirom na sudsku praksu u pogledu osnova za utvrđivanje "svireposti" krivičnog dela. Međutim, olakšavajuće okolnosti same po sebi smanjuju verovatnoću od izricanja smrtne kazne. Čak Četiri od pet olakšavajućih okolnosti izričito navedenih u Zakonu Virdžinije bi se verovatno mogle primeniti na predmet gospodina Soeringa. To su ranija neosuđivanost optuženog, činjenica da je krivično delo izvršeno dok je optuženi bio u stanju izrazite mentalne ili emocionalne poremećenosti, činjenica da je u vreme izvršenja krivičnog dela mogućnost optuženog da shvati značaj posledica svog ponašanja ili da uskladi svoje ponašanje sa zahtevima zakona bila bitno smanjena, i na kraju godine optuženog.

96. Svi ovi elementi koji idu u prilog ili protiv izricanja smrtne kazne se moraju posmatrati u svetlu stava organa gonjenja.

97. Javni tužilac Komonvelta za okrug Bedford, gospodin Apdajk, koji je odgovoran za krivično gonjenje protiv podnosioca predstavke, je potvrdio da "ako bi Jens Soering bio osuđen za krivično delo ubistva za koje je optužen...u ime Ujedinjenog Kraljevstva uputiće se predstavka sudiji u vreme izricanja kazne da je želja Ujedinjenog Kraljevstva da se smrtna kazna ne izrekne niti izvrši". Sud zapaža, kao i Lord sudija Lojd u Odeljenjskom Sudu (Divisional Court), da taj pristup ni izbliza ne odražava kontekst člana IV Ugovora o ekstradiciji između Ujedinjenog Kraljevstva i Sjedinjenih Država, koji predviđa "zadovoljavajuća uveravanja strani izručiocu da se ne izvrši smrtna kazna". Međutim, krivično delo za koje je podignuta optužnica, s obzirom da se radi o krivičnom delu na državnom nivou, a ne na federalnom, spada u nadležnost Komonvelta Virdžinije; kao posledica proizilazi da se ne može naložiti tužiocu Komonvelta od strane bilo kog organa Države ili Federalne vlasti da obeća više; sudovi Virdžinije kao sudski organi ne mogu se unapred obavezati koju odluku bi mogli doneti na osnovu dokaza; a guverner Virdžinije ne obećava, kao stvar politike, da će kasnije koristiti svoje izvršno ovlašćenje za zamenu smrtne kazne.

S obzirom na to, zauzimanje gospodina Apdajka mogla je biti i najbolje "uveravanje" koje je u konkretnim okolnostima Ujedinjeno Kraljevstvo moglo dobiti od savezne Vlade Sjedinjenih Država. Prema izjavi jednog Ministra za unutrašnja pitanja datoj Parlamentu 1987. godine, prihvatanje obaveza pod takvim uslovima "znači da vlasti Ujedinjenog Kraljevstva predaju begunca ili su spremne da pošalju građanina pred američki sud na osnovu jasnog stanovišta da se smrtna kazna ne izvrši... Ukoliko bi se smrtna kazna izvršila nad licem koje je vraćeno pod tim okolnostima, iz temelja bi se poljuljali sporazumi o izručenju između naše dve zemlje." No, efikasnost takve obaveze još nije stavljena na probu.

98. Podnosilac predstavke je naveo da izjave u vezi sa željama strane vlade ne bi bile pravno prihvatljive prema Zakonu Virdžinije ili, ukoliko bi bile prihvatljive, ne bi imale uticaja na sudiju koji izriče kaznu.

Bez obzira na stanovište prava i prakse Virdžinije, i uprkos diplomatskom kontekstu u odnosima izručenja između Ujedinjenog Kraljevstva i Sjedinjenih Država, objektivno se ne može reći da zauzimanje da se sudija, u fazi izricanja kazne, obavesti o željama Ujedinjenog Kraljevstva, otklanja rizik od izricanja smrtne kazne. U nezavisnom ostvarivanju svog diskrecionog prava, tužilac Komonvelta je sam odlučio da traži i ustraje u zahtevu za izricanje smrtne kazne, jer dokazi, po njegovom shvatanju, idu u prilog takvog postupanja. Ukoliko nacionalne vlasti zadužene za gonjenje datog krivičnog dela zauzmu takvo čvrsto stanovište, teško da Sud može smatrati da ne postoje bitni razlozi za verovanje da će se podnosilac predstavke suočiti sa stvarnom opasnošću da bude osuđen na smrt, te stoga bude izložen "fenomenu čekanja na izvršenje smrtne kazne".

99. Sud stoga zaključuje da je pokazano da je verovatnoća izlaganja podnosioca žalbe "fenomenu čekanja na izvršenje smrtne kazne", od čega strahuje, tolika da stavlja član 3. u dejstvo.

2. Da li bi u okolnostima opasnosti od izlaganja "fenomenu čekanja na izvršenje smrtne kazne", izručenje dovelo do povrede člana 3?

(a) Opšta razmatranja

100. Kako je ustanovljeno u praksi Suda, zlostavljanje, uključujući kažnjavanje, mora sadržati minimalan nivo oštine kako bi spadalo u okvir člana 3. Procena ovog minimuma je, po prirodi stvari, relativna; on zavisi od svih okolnosti u predmetu, kao što su priroda i kontekst postupanja ili kažnjavanja, način i metod njegovog izvršavanja, njegovo trajanje, telesne ili mentalne posledice te, u nekim slučajevima, pol, starost i zdravstveno stanje žrtve (vidi presudu Irska protiv Ujedinjenog Kraljevstva, Serija A, broj 25, str. 65, st. 162; i presudu Tyrer od 25. aprila 1978. godine, Serija A broj 26, str. 14-15, st. 29 i 30).

Postupanje je po mišljenju Suda i "neljudsko" jer je bilo umišljajno, jer je trajalo nekoliko sati bez predaha i "prouzrokovalo je, ako ne stvarne telesne povrede, onda bar izrazitu telesnu i mentalnu patnju", i takođe "ponižavajuće" jer je bilo takvo da je "u žrtvama izazivalo osećanja straha, bola i inferiornosti, takva da ih mogu poniziti i osramotiti, a možda i slomiti njihov fizički ili moralni otpor" (vidi presudu Irska protiv Ujedinjenog Kraljevstva, str. 66, st. 167). Da bi kažnjavanje ili postupanje u tom smislu bili "neljudsko" ili "ponižavajuće", izazvana patnja ili poniženje moraju u svakom slučaju nadmašiti onaj neizbežni element patnje ili poniženja koji je povezan sa datim vidom legitimnog kažnjavanja (vidi presudu Tyrer). U vezi s ovim, mora se voditi računa ne samo o doživljenom telesnom bolu, nego takođe kada se izvršenje kazne znatno odgodi, o mentalnoj patnji osuđenog lica koje očekuje nasilje koje će biti primenjeno na njemu.

101. Smrtna kazna je dozvoljena pod određenim uslovima prema članu 2, stav 1. Konvencije, koji glasi:

"Pravo na život svakog čoveka zaštićeno je zakonom. Niko ne može biti namerno lišen života, osim kod izvršenja smrtne kazne po presudi suda, kojom je proglašen krivim za zločin za koji je ova kazna predviđena zakonom."

U smislu konteksta ovog člana, podnosilac predstavke nije naveo da smrtna kazna per se dovodi do povrede člana 3. On se, kao i dve Vlade kao strane u postupku, složio sa Komisijom da izručenje nekog lica državi u kojoj mu pretila smrtna kazna ne otvara samo po sebi pitanja bilo po članu 2. ili po članu 3. S druge strane, Amnesty Internešnal, u svojim pismenim navodima smatra da noviji standardi u Zapadnoj Evropi u pogledu postojanja i primene smrtne kazne, zahtevaju da se smrtna kazna sada smatra neljudskim i ponižavajućim kažnjavanjem u smislu značenja člana 3.

102. Svakako, "Konvencija je živi instrument koji ... se mora tumačiti u svetlu sadašnjih okolnosti"; i pri oceni da li se dato postupanje ili kažnjavanje treba smatrati neljudskim ili ponižavajućim u svrhe člana 3, "Sud ne može izbeći uticaj razvoja i opšte prihvaćenih standarda u kaznenoj politici država članica Saveta Evrope u ovoj oblasti". De facto, smrtna kazna više ne postoji u doba mira u državama ugovornicama Konvencije. U nekoliko država ugovornica koje su zadržale smrtnu kaznu u zakonu za neka mirnodopska krivična dela, smrtna kazna, ukoliko se ikada izrekne, danas se ne izvršava. Ovaj "praktični konsenzus u zapadnoevropskim pravnim sistemima da smrtna kazna nije, pod tekućim okolnostima, više u skladu sa regionalnim standardima pravde", po navodima Amnesty Internešnal, odražava se u Protokolu broj 6 (P6) Konvencije, koji predviđa ukidanje smrtne kazne u doba mira. Protokol broj 6 (P6) je otvoren za potpis od aprila 1983. godine, što u praksi Saveta Evrope pokazuje odsustvo prigovora od strane bilo koje države članice ove organizacije; stupio je na snagu marta 1985. godine i do danas ga je ratifikovalo trinaest država ugovornica Konvencije, među kojima se, međutim, ne nalazi Ujedinjeno Kraljevstvo.

Da li ove promene imaju uticaja na podvođenje smrtne kazne per se pod zabranu zlostavljanja prema članu 3, mora se utvrditi po principima koji se primenjuju pri tumačenju Konvencije.

103. Konvenciju treba tumačiti u celini i član 3. stoga treba posmatrati u vezi sa članom 2. (vidi mutatis mutandis, presudu Klass i drugi od 6. septembra 1978. godine, Serija A, broj 28, str. 31, st. 68). Na tom osnovu stvaraoci Konvencije očigledno nisu nameravali da u član 3. uključe opštu zabranu smrtne kazne jer bi to negiralo jasan kontekst člana 2. stav 1.

Naknadna praksa u domaćoj kaznenoj politici, u vidu opšte abolicije smrtne kazne, bi se mogla shvatiti kao ustanovljavanje saglasnosti država ugovornica da stave van snage izuzetak koji je predviđen članom 2. stav 1, te da tako otklone tekstualno ograničenje okvira za evolutivno tumačenje člana 3. Međutim, Protokol broj 6, kao naknadni sporazum, pokazuje da je namerna strana ugovornica 1983. godine bila da se usvoji normalan metod izmene teksta kako bi se uvela nova obaveza ukidanja smrtne kazne u doba mira, i štaviše, da se to učini putem opcionog instrumenta koji dozvoljava svakoj državi da izabere trenutak kada će prihvatiti takvu obavezu.

Pod ovim uslovima, uprkos posebnom karakteru Konvencije član 3. se ne može tumačiti kao opšta zabrana smrtne kazne.

104. To ne znači, međutim, da okolnosti koje se odnose na smrtnu kaznu nikad ne mogu otvoriti pitanje prema članu 3. Način na koji se izriče ili izvršava, lične okolnosti osuđenog lica, i neproporcionalnost težini počinjenog krivičnog dela, kao i uslovi pritvora do izvršenja, primeri su okolnosti koje mogu podvesti postupanje ili kažnjavanje osuđenog lica pod zabranu prema članu 3. Današnje mišljenje u državama ugovornicama o smrtnoj kazni je relevantno za procenu da li je prekoračen prihvatljiv prag patnje ili poniženja.

(b) Posebne okolnosti

105. Podnosilac predstavke je naveo da okolnosti kojima bi bio izložen usled primene odluke državnog sekretara da bude vraćen u Sjedinjene Države, posebno "fenomen čekanja na izvršenje smrtne kazne", kumulativno predstavljaju tako ozbiljno postupanje da bi njegovo izručenje bilo u suprotnosti sa članom 3. On je posebno istakao odlaganja u postupku po žalbi, i kod ponovnog ispitivanja predmeta nakon izricanja smrtne kazne, za koje vreme će biti podvrgnut povećanom pritisku i psihološkoj traumi; činjenicu, kako on tvrdi, da sudija ili porota pri određivanju kazne nisu obavezni da uzmu u obzir starost optuženog i njegovo mentalno stanje u vreme izvršenja krivičnog dela; ekstremne uslove njegovog budućeg pritvora "čekajući izvršenje" u zatvoru Meklenburg, gde pretpostavlja da će biti žrtva nasilja i seksualnog zlostavljanja zbog svoje starosti, boje kože i nacionalnosti; i stalni strah od samog izvršenja smrtne kazne, uključujući i ritual izvršenja. On se takođe oslanjao na mogućnost izručenja ili deportacije u Saveznu Republiku Nemačku, čemu se ne bi protivio, naglašavajući nesrazmernost odluke državnog sekretara.

Vlada Savezne Republike Nemacke je zauzela stanovište da bi, imajući u vidu sve okolnosti zajedno, postupak koji očekuje podnosioca predstavke u Virdžiniji, prekoračio postupak koji je neizbežno povezan sa izricanjem i izvršenjem smrtne kazne, te bi tako bio "neljudski" u smislu značenja člana 3.

S druge strane, zaključak Komisije je bio da se stepen ozbiljnosti uključen u članu 3. neće dostići.

Vlada Ujedinjenog Kraljevstva je bila istog mišljenja. Posebno, ona je osporila mnoge činjenične navode podnosioca predstavke o uslovima pri čekanju izvršenja smrtne kazne u Meklenburgu i o njegovoj sudbini koja ga tamo očekuje.

(I) Dužina pritvora do izvršenja

106. Vremenski period koji osuđeno lice može očekivati da provede, čekajući izvršenje smrtne kazne, u Virdžiniji je u proseku šest do osam godina. Ova dužina čekanja izvršenja smrtne kazne je, kako su Komisija i Ujedinjeno Kraljevstvo zapazili, povezana sa postupanjem samog

osuđenika, jer on koristi sve mogućnosti osporavanja koje postoje u pravu Virdžinije. Za automatsku žalbu Vrhovnom sudu Virdžinije obično ne treba više od šest meseci. Ostatak vremena se odnosi na korišćenje sporednih pravnih sredstava od strane samog osuđenika u postupku habeas corpus pred državnim i federalnim sudovima i na zahteve upućene Vrhovnom sudu Sjedinjenih Država za certiorari preispitivanje, jer osuđenik u svakoj fazi može tražiti odlaganje izvršenja. Pravna sredstva dostupna u pravu Virdžinije služe osiguranju da se krajnje kažnjavanje smrću ne izriče nezakonito ili arbitrarno.

Ipak, kako je izvesni protok vremena između izricanja kazne i njenog izvršenja neizbežan da bi se osuđeniku pružila zaštita predstavljenih mehanizama, tako je isto deo ljudske prirode da se čovek bori za život koristeći u potpunosti te zaštitne mehanizme. Međutim, koliko je god dobronameran i čak možda i koristan složeni postupak nakon izricanja kazne u Virdžiniji, posledica je da osuđeno lice mora izdržati mnogo godina čekajući izvršenje smrtne kazne, te patnju i rastući pritisak života u stalno prisutnoj senci smrti.

(II) Uslovi cekanja izvršenja smrtne kazne

107. U pogledu uslova u zatvoru Meklenburg, gde podnosilac predstavke može očekivati da će se nalaziti ukoliko bude osuđen na smrt, Sud zasniva svoj stav na činjenicama koje nisu osporene od strane Vlade Ujedinjenog Kraljevstva, dok ne nalazi neophodnim da odredi pouzdanost dodatnih dokaza koje je predočio podnosilac predstavke, pre svega u pogledu rizika homoseksualnog zlostavljanja i fizičkog napada od strane zatvorenika koji čekaju izvršenje smrtne kazne.

Strogost zatvorskog režima u Meklenburgu, kao i usluge (medicinske, pravne i socijalne) i kontrole (zakonodavne, sudske i upravne) koje su pružene zatvorenicima, opisane su u nekoliko detalja u prethodnom delu presude. S tim u vezi, Vlada Ujedinjenog Kraljevstva je skrenula pažnju na nužnost dopunskih mera bezbednosti radi sigurnog čuvanja zatvorenika osuđenih na smrt za ubistvo. Dok to, u načelu, može biti opravdano, strogost posebnog režima kakav je onaj koji se primenjuje kod cekanja izvršenja u Meklenburgu je otežana činjenicom da su zatvorenici podvrgnuti tom režimu za duži period, u proseku šest do osam godina.

(III) Starost podnosioca i njegovo mentalno stanje

108. U vreme izvršenja ubistava podnosilac predstavke je imao samo 18 godina, i postoje psihijatrijski dokazi, koji kao takvi nisu osporavani, da je "patio od (takve) nenormalnosti uma ... koja je bitno uticala na njegovu mentalnu odgovornost za svoje postupke"

Za razliku od člana 2. Konvencije, član 6. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima iz 1966. godine i član 4. Američke konvencije o ljudskim pravima iz 1969. godine, izričito zabranjuju izricanje smrtne kazne licima mlađim od 18 godina u vreme izvršenja krivičnog dela. Bez obzira da li se takva zabrana nalazi u sažetom i uopštenom tekstu člana 2. Evropske konvencije, njena izričita propisanost u drugim, kasnijim međunarodnim

instrumentima, od kojih je ovaj prvi ratifikovan od strane velikog broja država ugovornica Evropske konvencije, u najmanju ruku pokazuje da je mladost određenog lica kao opšti princip, okolnost koja može, sa drugima, da dovede u pitanje usklađenost mera povezanih sa smrtnom kaznom, sa članom 3.

Gledište da poremećeno mentalno zdravlje ima isto dejstvo u pogledu primene člana 3. je u skladu sa praksom Suda (kako je izneseno gore u stavu 100).

109. Pravo Virdžinije, kako su naglasile Vlada Ujedinjenog Kraljevstva i Komisija, sigurno ne zanemaruje ova dva faktora. Po Zakoniku Virdžinije mora se uzeti u obzir mentalna poremećenost optuženog, bilo kao apsolutna prepreka za osudu, ukoliko je ocenjeno da je dovoljna da predstavlja umobolnost ili, kao olakšavajuća okolnost u fazi izricanja kazne, kao što je starost. Pored toga, lica koja su doista optužena za krivično delo ubistva imaju pravo na postavljanje kvalifikovanog eksperta za mentalno zdravlje koji im pomaže u pripremanju njihovih podnesaka u odvojenom postupku izricanja kazne. Ove odredbe u Zakonu Virdžinije nesumnjivo služe, kako su američki sudovi naglasili, sprečavanju arbitrarnog ili hirovitog izricanja smrtne kazne i uskog usmeravanja diskrecionog ovlašćenja onog ko izriče kaznu. One, međutim, ne otklanjaju značaj starosti i mentalnog stanja u vezi sa prihvatljivošću, prema članu 3, "fenomena čekanja izvršenja smrtne kazne" datog pojedinca osuđenog na smrt.

Iako na ovom Sudu nije da prejudicira pitanja krivične odgovornosti odgovarajuće kazne, mladost podnosioca predstavke u vreme izvršenja krivičnog dela i njegovo tadašnje mentalno stanje, prema psihijatrijskim dokazima, trebaju se stoga uzeti u obzir kao dodatni faktor koji, u ovom predmetu, može podvesti postupanje pri čekanju izvršenja smrtne kazne, pod uslove člana 3.

(IV) Mogućnost izručenja Saveznoj Republici Njemackoj

110. Za Vladu Ujedinjenog Kraljevstva i većinu članova Komisije, mogućnost izručenja ili deportovanja podnosioca predstavke radi suđenja u Saveznu Republiku Nemačku, gde je Ustavom ukinuta smrtna kazna nije bitna za svrhu ovog predmeta. Bilo koji drugi pristup, kako je navela Vlada Ujedinjenog Kraljevstva, vodio bi "dvostrukom standardu" pružajući zaštitu prema Konvenciji licima koja pri izručenju imaju sreću da im je dostupno drugo odredište, a ne pružajući takvu zaštitu drugim manje sretnim.

Ovaj argument nije beznačajan. Dalje, Sud ne može zanemariti ni surovu prirodu ubistava za koja je gospodin Soering optužen, niti legitimnu i korisnu ulogu izručenja u borbi protiv kriminala. Svrha traženja njegovog vraćanja u Sjedinjene Države, prema Sporazumu o ekstradiciji između Ujedinjenog Kraljevstva i Sjedinjenih Država, je nesumnjivo legitimna. Međutim, upućivanje gospodina Soeringa na suđenje u svoju zemlju bi uklonilo opasnost da begunac prođe nekažnjen, kao i rizik teške i dugotrajne patnje pri čekanju izvršenja smrtne kazne. Ovo je, dakle, okolnost od značaja za ukupnu ocenu prema članu 3, jer ona se odnosi na

traganje za pravičnim balansom između interesa i proporcionalnosti osporavane odluke o izručenju u ovom predmetu (vidi stavove 89 i 104 gore).

(c) Zaključak

111. Za svakog zatvorenika koji je osuđen na smrt neizbežan je izvestan element vremenskog odlaganja između izricanja i izvršenja kazne, te proživljavanje ozbiljnog stresa u uslovima neophodnim za strogi zatvor. Demokratski karakter pravnog sistema Virdžinije uopšte i pozitivna obeležja suđenja u Virdžiniji, izricanja kazne i postupka po žalbi su nesumnjiva. Sud se slaže sa Komisijom da mehanizam pravde kojim bi podnosilac predstavke bio podvrgnut u Sjedinjenim Državama nije ni arbitraran niti nerazuman, nego čak poštuje vladavinu prava i obezbeđuje značajne procesne zaštite optuženom u suđenju za ubistvo. Osuđenima koji čekaju izvršenje dostupne su mogućnosti pomoći, pre svega kroz obezbeđenje psiholoških i psihijatrijskih usluga.

Međutim, po stanovištu Suda, imajući u vidu veoma dug vremenski period koji se provede u takvim ekstremnim uslovima čekajući izvršenje smrtne kazne, sa stalno prisutnom i sve većom patnjom čekanja izvršenja smrtne kazne, te lične okolnosti podnosioca predstavke, pogotovo njegovu starost i mentalno stanje u vreme izvršenja krivičnog dela, izručenje podnosioca predstavke u Sjedinjene Države bi ga izložilo stvarnoj opasnosti od postupanja koje bi prekoračilo prag postavljen u članu 3. Dalje bitno razmatranje jeste da se u ovom slučaju legitimna svrha izručenja može postići drugim sredstvima koja ne bi podrazumevala patnju tako teškog intenziteta i trajanja.

Prema tome, odluka Državnog sekretara da se podnosilac predstavke izruči Sjedinjenim Državama bi, ukoliko bude izvršena, dovela do povrede člana 3.

Ovaj nalaz ni u kom slučaju ne dovodi u pitanje dobru nameru Vlade Ujedinjenog Kraljevstva, koja je od početka ovog postupka pokazala želju da postupi u skladu sa obavezama koje ima prema Konvenciji, i to, prvo, tako što je odložila izručenje podnosioca predstavke vlastima Sjedinjenih Država u skladu sa privremenim merama izdatim od strane institucija Konvencije i, drugo, tako što je sama uputila predmet Sudu na odlučivanje.

[...]

IV. PRIMENJIVOST ČLANA 50.

125. Prema članu 50,

"Ako Sud utvrdi da je odluka ili mera sudskog organa ili bilo kojeg drugog organa visoke strane ugovornice, u celini ili delimično, u suprotnosti sa obavezama koje proističu iz ... Konvencije, i kada unutrašnje pravo navedene članice omogućava samo delimično obeštećenje za posledice

takve odluke ili mere, Sud će svojom odlukom pružiti oštećenoj strani pravično zadovoljenje, ukoliko je to potrebno."

Gospodin Soering je izjavio da, pošto je predmet njegove predstavke bio da se osigura uživanje svojih prava garantovanih Konvencijom, pravično zadovoljenje njegove predstavke bi se postiglo efikasnim izvršenjem odluke Suda. On je pozvao Sud da pomogne državama stranama u ovom predmetu i njemu samom tako što će dati uputstva u vezi sa dejstvom presude.

Pored toga, tražio je troškove i izdatke za njegovo zastupanje u postupku koji je usledio po zahtevu Vladi Ujedinjenog Kraljevstva od strane vlasti Sjedinjenih Američkih Država za njegovo izručenje. Obračunao je te troškove i izdatke na 1.500 funti i 21.000 funti za troškove advokata u pogledu domaćeg postupka i postupka u Strazburu, zatim 2.067 funti i 4.885,60 francuskih franaka za putne i troškove smeštaja svog advokata prilikom dolaska pred institucije Konvencije, i 2.185,80 funti i 145 francuskih franaka za razne paušalne troškove, što ukupno čini 26.752.80 funti i 5.030.60 francuskih franaka.

126. Do povrede člana 3. još nije došlo. Ipak, pošto je Sud našao da bi odluka ministra unutrašnjih poslova o izručenju Sjedinjenim Američkim Državama, ukoliko bude izvršena, dovela do povrede člana 3, mora se uzeti da se član 50. primenjuje na činjenice predmetnog slučaja.

127. Sud smatra da njegov nalaz u pogledu člana 3. po sebi predstavlja odgovarajuću pravičnu nadoknadu u svrhe člana 50. Sud nije ovlašćen Konvencijom da izdaje dodatna uputstva kakva je zahtevao podnosilac predstavke (vidi, mutatis mutandis, presudu Dudgeon od 24. februara 1983. godine, Serija A broj 59, str. 8, st. 15). Na osnovu člana 54, odgovornost za nadgledanje izvršenja presude Suda ima Savet ministara Saveta Evrope.

128. Vlada Ujedinjenog Kraljevstva, u principu, nije osporavala zahtev za nadoknadu troškova i izdataka, ali je iznela da, u slučaju da Sud nađe neosnovanost jedne ili više žalbi podnosioca na povredu Konvencije, bilo bi prikladno da Sud, pri odlučivanju na principima pravičnosti prema članu 50, smanji dodijeljeni iznos u skladu s tim (vidi presudu Le Compte, Van Leuven i De Meyere od 18. oktobra 1982. godine, Serija A broj 54, str. 10, st. 21).

Osnovni interes podnosioca predstavke i većina argumenata svih strana, odnosili su se na žalbu prema članu 3, i u vezi s tim podnosilac predstavke je bio uspešan. Sud stoga smatra pravičnim da se podnosiocu predstavke u potpunosti nadoknade njegovi troškovi i izdaci.

IZ OVIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. Odlučuje da bi, u slučaju izvršenja odluke državnog sekretara da se podnosilac predstavke izruči Sjedinjenim Američkim Državama, došlo do povrede člana 3.

[...]

5. Odlučuje da Ujedinjeno Kraljevstvo isplati podnosiocu predstavke, u pogledu pravnih troškova i izdataka, iznos od 26.752,80 funti i 5.030,60 francuskih franaka, zajedno sa porezom na dodatu vrednost koji se može zaračunati;

[...]

Presuda je sačinjena na engleskom i francuskom jeziku, i objavljena na javnoj raspravi u Zgradi ljudskih prava u Strazburu dana 7. jula 1989. godine.

Rolv RYSSDAL
Predsednik

Za Sekretara
Herbert PETZOLD
Zamenik sekretara

U skladu sa članom 51. stav 2. Konvencije i pravilom 52. stav 2. Pravila Suda, izdvojeno mišljenje sudije De Mejera je priloženo ovoj presudi.

IZDVOJENO MIŠLJENJE SUDIJE DE MEJERA

Izručenje podnosioca predstavke Sjedinjenim Američkim Državama bi ne samo izložilo podnosioca predstavke neljudskom i ponižavajućem postupanju; to bi, iznad svega, dovelo do povrede njegovog prava na život.

Zaista, najvažnije pitanje u ovom predmetu nije "verovatnoća izlaganja podnosioca predstavke 'fenomenu čekanja izvršenja smrtne kazne' od cega on strahuje", nego veoma jednostavna činjenica da bi njegov život bio ugrožen takvim izručenjem.

Druga rečenica člana 2. stav 1. Konvencije, čiji tekst je sačinjen 1950. godine, glasi da "niko ne može biti namerno lišen života, osim kod izvršenja smrtne kazne po presudi suda, kojom je proglašen krivim za zločin za koji je ova kazna predviđena zakonom."

Pod okolnostima datog slučaja, izručenje podnosioca predstavke u Sjedinjene Države bi ga podvrglo opasnosti da bude osuđen na smrt i pogubljen u Virdžiniji za krivično delo za koje ta kazna nije predviđena u pravu Ujedinjenog Kraljevstva.

Kada se radi o životu nekog lica, država izručilac ne može biti ovlašćena da dozvoli državi izručenja da učini ono što u državi izručiocu nije dozvoljeno.

Ako, kao u ovom predmetu, domaće pravo neke države ne propisuje smrtnu kaznu za predmetno krivično delo, toj državi nije dozvoljeno da stavi određeno lice u poziciju da može biti lišen života za to krivično delo u drugoj državi.

Već ovaj razlog može biti dovoljan da se spreči Ujedinjeno Kraljevstvo da izruči podnosioca predstavke Sjedinjenim Državama.

Postoji još nešto važnije.

Druga rečenica člana 2. stav 1. Konvencije je usvojena, skoro pre pedeset godina, u određenim istorijskim okolnostima, ubrzo nakon Drugog svetskog rata. U meri u kojoj još može izgledati da dopušta, pod određenim okolnostima, smrtnu kaznu u doba mira, to ne odražava savremenu situaciju, i danas je prevaziđeno razvojem pravne svesti i prakse.¹

Takva kazna nije u skladu sa sadašnjim stanjem evropske civilizacije.

De facto, ona više ne postoji ni u jednoj državi ugovornici Konvencije.

Njena nezakonitost je priznata od strane Saveta ministara Saveta Evrope kada je Šesti Protokol uz Konvenciju (P6) usvojen u decembru 1982. godine, a otvoren za potpis u aprilu 1983. godine, koji je do danas potpisalo šesnaest i ratifikovalo trinaest država ugovornica.

Nijednoj državi ugovornici Konvencije ne može u tom smislu, čak iako još nije ratifikovala Šesti Protokol, biti dozvoljeno da izruči bilo koje lice ukoliko mu time pretila opasnost od smrtne kazne u državi izručenja.

Izruciti nekoga u ovim okolnostima bilo bi nespojivo sa evropskim standardima pravde, i u suprotnosti sa javnim poretkom Evrope.

Izručenje podnosioca predstavke od strane Ujedinjenog Kraljevstva u Sjedinjene Države bi moglo biti zakonito samo kad bi Sjedinjene Države mogle pružiti apsolutna uverenja da mu neće pretiti smrtna kazna ukoliko bude osuđen za krivično delo za koje je optužen.

Takva uverenja nisu, niti se mogu dobiti.

Federalna Vlada Sjedinjenih Država ne može dati nikakvu naznaku šta se može ili ne može odlučiti, ili učiniti, od strane sudskih i drugih vlasti Komonvelta Virdžinije.

U stvari, tužilac Komonvelta koji radi na predmetu namerava da traži smrtnu kaznu, a Guverner Komonvelta nikad nije zamenio smrtnu kaznu otkako se ponovo počela izricati 1977. godine.

---

¹ Vidi takođe član 6. stav 2. i 6. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima i član 4. stav 2. i 3. Američke konvencije o ljudskim pravima. Sam kontekst ovih odredbi, usvojenih 1966. i 1969. godine, jasno odražava evoluciju pravne svesti i prakse koja ide ka opštem ukidanju smrtne kazne.

Pod ovim okolnostima nema nikakve sumnje da bi izručenje podnosioca predstavke Sjedinjenim Državama dovelo do povrede njegovog prava na život.²

---

² Ovo mišljenje se odnosi samo na ono što smatram da je od suštinskog značaja. Samo bih želeo da ukratko dodam: (a) da se ne mogu složiti sa prvom tackom stava 86, ili sa stavom 89, jer ovi delovi obrazloženja Suda ostavljaju previše prostora za neprihvatljive povrede osnovnih prava lica čije se izručenje traži, i (b) uz dužno poštovanje sudske prakse Suda, želim da zadržim svoje ranije rezerve u pogledu pitanja u stavu 115, prvoj tacki stava 117, i stavu 127 (vidi presudu W protiv Ujedinjenog Kraljevstva od 8. jula 1987. godine, Serija A, broj 121-A, str. 42, presudu Boyle i Rice od 27. aprila 1988. godine, Serija A broj 131, str. 35, i presudu W protiv Ujedinjenog Kraljevstva od 9. juna 1988. godine (clan 50), Serija A broj 136-C, str. 26).